

SKÖTSELPLAN

1996-12-19 231-5388-95

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BLÄNGSMOSSEN

I. ALLMÄN BESKRIVNING

Denna skötselplan har utarbetats av Länsstyrelsens Mark- och miljöavdelning. Samråd har skett bl a med företrädare för AssiDomän Skog & Trä AB och Skövde kommun.

A. ADMINISTRATIVA DATA

Namn:	Blängsmossen
Kommun:	Skövde, Skara, Falköping
Socken:	Skövde, Öglunda, Berg, Hornborga
Fastigheter:	Blängsmossen 1:1, Blängsmosse 1:1, Skövde 4:1, Skövde 4:16, 4:20, 4:21, 4:39, 4:40 (del av fastigheterna), Koxtorp 3:12, 3:13 (del av fastigheterna)
Läge:	Reservatet är beläget på Billings diabasplatå ca 5 km SV om Sätters kyrka.
Kartor:	Topografiska kartan: 8D Skara NO Ekonomiska kartan: 08356, 8D5g, 08366, 8D6g
Gränser:	Reservatets gräns utgörs av innerkanten av den punktstreckade linjen på bifogad karta. Bilaga 1.
Areal:	447 hektar
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Skaraborgs län
Markägare:	

B. GRUNDEN FÖR BESLUTET

Syftet med reservatet är att för framtiden bevara en relativt orörd högmosse. Området ska utvecklas fritt. Skogen ska utvecklas mot urskogskaraktär och mossens orörda karaktär bevaras. Varje form av ingrepp strider mot syftet med reservatsbildningen.

Syftet är även att möjliggöra naturstudier, vetenskaplig forskning och rörligt friluftsliv i ett orört typiskt högmossekomplex i södra Sverige.

C. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

Naturförhållanden

Naturreseptatet Blängsmossen ligger på Billings diabasplå VNV Skövde tätort med avvattniing i alla riktningar. Den ligger på en nivå av ca 300 m ö h. Omgivningarna utgörs av flacka barrskogsmarker. Mosseplanet är ett av länets största och därtill ett av de våtaste med mycket välutvecklade höljor. Blängen anses tillhöra den syd-västsvenska mossetyp som kallas Komossetypen, genom rikedom av klockljung på mosseplanet och genom att skvattram saknas i större delen av mossekantskogen.

Mossen kantas av stora väl utformade laggssystem. I de östra delarna finns större arealer skogklädd myr, tallmossar och sumpskogar. I väster ansluter reservatet till fastmarksbestånd av ganska orörd barrskog som övergår i gammalskogsbestånden i Sätuna-skogen.

Reservatet bör i ett senare skede knytas samman med gammalskogsbestånden i Sätuna-skogen och mellanliggande äldre barrskogar. Dessutom behöver reservatets gränser ses över så att hela mossen med omgivande kantskog och laggkärr ingår i naturreseptatet.

Huvuddelen av mossen utgörs av ett kraftigt välvt mosseplan med en nivåskillnad av 6-7 meter mellan de centrala delarna och de kantskogsnära delarna. Mosseplanet är skoglöst men här och var bevuxet med glesa tallduingar. Mossens centrala och östra delar är mycket rika på stora och blöta höljor. Höljorna bildar stora parallella system, som erinar om norrlands flarkmyrar. På flera ställen, framför allt utmed mossens sydöstra sluttniing, finns så kallade kärrfönster, vilka består av långsträckta, mot mossens lutning vinkelräta höljor. Kärrfönstren tros ha uppkommit genom att mossen glidit isär till ett stort djup och möjliggjort att näringsrikare vatten från den underliggande fastmarken kunnat tränga upp. Kärrfönstren är avvattningsmynningar med fastmarksvattenkontakt. Vattnet som dräneras ut i laggarna bildar medelrikkärr, mesotrofkärr och fattigkärr med stora botaniska värden. Kärrfönster av denna typ är unika bildningar som inte är kända från någon annan svensk mosse än Blängen.

Kantskogen eller tallmossen begränsar den egentliga mossen mot laggkärren. Dessa områden utgörs av tallskog av såväl västlig ris-typ som av skvattram-typ. De har varierande slutenhet, bredd och grovlek. Enstaka björk och gran förekommer och ökar i antal ju torrare marken är. Fältskiktet domineras av ljung, odon och kråkris. Lingon, hjortron och tuvull är vanliga medan bl a rosling, tranbär, rundsileshår och skvattram förekommer mer sparsamt. Skvattram förekommer dock rikligt på reservatets sydöstra tallmossar. Bottenskiktet domineras av Sphagnumarter.

Laggkärren och kärrdrågen utgörs huvudsakligen av fattigkärr men såväl mesotrofa kärr som välutvecklade medelrikkärr förekommer. De svagt sluttande kärren utgör en mosaik av växtsamhällen med varierande fuktighet mellan tuvorna. I några av de rikare kärrdrågen förekommer bl a snip (*Trichophorum alpinum*) tillsammans med ängsnycklar (*Dactylorhiza incarnata*) och den lilla orkidén myggblomster (*Hammarbya paludosa*). Myrtilja (*Nartecium ossifragum*) har påträffats i områdets nordvästra del.

Sumpskogen är trädbärande fattigkärr med björk, enstaka tall och vide, vilka oftast är små och knotiga. Gränsen mellan sumpskog och fattigkärr är ofta diffus. Även gränsen mot fastmarken är på många ställen diffus, eftersom här ofta är en övergående zon med både kärr- och fastmarkselement. Sumpskogen är av marginell betydelse i området.

Bland botaniskt intressanta fynd på mossen märks stora förekomster av dyttåg (*Juncus stygius*) och vitstarr (*Carex livida*) som är två utpräglade nordliga arter samt myggblomster (*Hammarbya paludosa*). Dvärgbjörk har noterats. Den nordliga vitmossan *Sphagnum lindbergii* finns i blöta partier i mossen.

Det våta mosseplanet är en värdefull myrfågellokal. Blängsmossen är en av de få myrar i länet där rödbena häckar. Dessutom finns bl a grönbena, gulärta och flera par ljunpipare.

Nuvarande markanvändning

Stora delar av området har varit avsatt som domänreservat sedan 1948. Inom domänreservatet har det varit förbud mot avverkning och dikning. Skogsbruk har bedrivits i vissa mindre delar av den mark som ägs av Skövde kommun. Blängsmossen är nästan helt fri från ingrepp vilket är anmärkningsvärt med tanke på dess storlek.

Tillgänglighet

Området nås lättast från parkeringsplatsen väster om mossen där spänger leder in till mossen.

II. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

A. ÖVERGRIPANDE MÅL

Det övergripande målet är att bibehålla områdets orördhet. Området får utvecklas fritt. Skogen får utvecklas mot urskogskaraktär och mossens orörda karaktär får bibehållas. Varje form av ingrepp strider mot syftet med reservatsbildningen.

B. GENERELLA RIKTLINJER

Hävd av skogsområde och mosse

Hela reservatsområdet skall lämnas till fri utveckling och är därför inte indelat i skötselområden. Alla former av ingrepp hotar Blängsmossens naturvärden.

Skogsbrand

Vid skogsbrand ska bekämpning ske för att hindra eldens spridning och djupgående i mossen.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatets gräns skall utföras enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

III. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

A. ÖVERGRIPANDE MÅL

Reservatet skall ge möjlighet till naturstudier, forskning och rörligt friluftsliv i ett orört högmosse- och skogsområde på dess naturgivna förutsättningar.

B. RIKTLINJER OCH ÅTGÄRDER

Parkeringsplats

Parkeringsplats finns sydväst om området på andra sidan Lerdala-Skövde-vägen, se skötselplanekarta.

Vandringsled eller stig

Spänger finns från parkeringsplatsen till mossen och fågeltornet. Spängerna skall underhållas. Den markerade vinterleden bör underhållas. Skidspår anläggs vintertid. Billingeleden ansluter till reservatets östra kant. Ytterligare vandringsled eller stig skall inte anläggas inom området.

Information

Informationstavlor skall sättas upp i anslutning till nuvarande parkeringsplats samt vid ytterligare två platser i reservatets östra del, se skötselplanekarta. Tavlorna skall utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Tavlorna skall innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, natur och gällande föreskrifter för allmänheten.

Jakt

Jakt får bedrivas enligt gällande jaktlagstiftning.

Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren svarar för kontroll varje år av gränsmarkeringar, skyltning och eventuella städbehov. Vid behov ersätts gränsstolpar och skylt, eventuellt skräp bortföres.

IV. DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder samt annat som kan vara av betydelse för förvaltningen av naturreservatet.

En dokumentation av eventuella förändringar av mossen bör påbörjas. Detta gäller främst eventuell igenväxning

Arbetet med att knyta samman reservatet med gammalskogsbestånden i Sätuna-skogen och mellanliggande äldre barrskogar bör snarast påbörjas. Dessutom bör en översyn av reservatets gränser göras så att mossens kantskogar och laggkärr på sikt innefattas i naturreservatet.

V. REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

Skötselplanen bör utvärderas vart tionde år och revideras vid behov.

VI. KOSTNADSKALKYL

Kostnadskalkyl för naturvårdsförvaltning (fastställs ej)

VII. ANSVARSFÖRDELNING OCH FINANSIERING

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten:

Samtliga i kostnadskalkylen angivna poster.

Bekostas av Skövde kommun:

Tillsyn och underhåll av parkeringsplats, fågeltorn, spänger samt vinterled och skidspår.